

Summary

The present note contains information about a new locality of an extremely rare in Poland beetle species *Metoecus paradoxus* of Ripiphoridae family. Material: Pleszew (XT95), 5 VIII 2014, 1 ♂.

Adres autora:

Przemysław Żurawlew
Kwileń 67a, 63–313 Chocz
e-mail: grusleon@gmail.com

Dariusz Sobczyk, Sylwia Sobczyk

OBSERWACJA KOZIOROGA DĘBOSZA *CERAMBYX CERDO* L. W KRAJOBRAZIE ROLNICZYM ŚRODKOWO-ZACHODNIEJ WIELKOPOLSKI

A sighting of the Great Capricorn Beetle *Cerambyx cerdo* L. in an agricultural landscape of Western Wielkopolska

Kozioróg dębosz *Cerambyx cerdo* L. jest jednym z największych europejskich chrząszczy. Zasiedla wiekowe dęby na słonecznych stanowiskach. Charakterystyczną cechą, oprócz dużych rozmiarów, są okazałe czułki, które u samic nie przekraczają długości ciała, natomiast u samców są o połowę od niego dłuższe.

W Polsce gatunek ten od 1952 r. objęty jest ochroną gatunkową. Znajduje się w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt i na Czerwonej Liście Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce w kategorii gatunków narażonych na wyginięcie (VU). Jest chroniony w skali całej Unii Europejskiej na mocy dyrektywy siedliskowej, figuruje też na Europejskiej czerwonej liście zwierząt i roślin zagrożonych w skali światowej (Gutowski 2004, Starzyk 2004).

Obecnie znanych jest w sumie 88 stanowisk dla tego gatunku w Polsce. Najmocniejsze stanowiska występują w okolicach Rogalina, Wrocławia i na Ziemi Lubuskiej, tam też był głównie obserwowany (Gutowski 2004).



Fot. 1. Znaleziony okaz kozioroga dębosza *Cerambyx cerdo* (fot. D. Sobczyk).

Phot. 1. The found specimen of the Great Capricorn Beetle *Cerambyx cerdo* L. (Photo by D. Sobczyk).

W Wielkopolsce znanych jest kilka stanowisk tego gatunku. Najbliżej położone stanowisko w stosunku do stwierdzonej obserwacji zlokalizowane jest w obszarze Natura 2000 – Rogalińska Dolina Warty i uznawane jest za jedno z najmocniejszych w Polsce (Gutowski 2004).

Dorosłe osobniki kozioroga dębosza są mało ruchliwe i niechętnie do lotu, zwykle pokonują niewielkie odległości w granicach 500 m, a maksymalnie 1-2 km (Gutowski 2004, Stachowiak 2012). Obecnie tego rzadkiego chrząszcza coraz częściej możemy spotkać w przydrożnych zadrzewieniach i parkach (Olekśa et al. 2012).

Dnia 21 lipca 2014 roku znaleziono okaz kozioroga dębosza na środku drogi gruntowej pomiędzy wsią Kopaszewo, a miejscowością Jerka-Rudki woj. wielkopolskie, (52°0'20,59" N; 16°49'35,49" E) (fot. 1). Wzdłuż drogi rośnie zróżnicowane, wielorzędowe zadrzewienie pasowe (fot. 2). Niewielki jego fragment stanowi luźne, dwurzędowe skupisko około 100-150 letnich dębów tworzących pas o długości około 150 m i szerokości 10-20 m (fot. 2), który od strony południowo-zachodniej przylega do wielorowowych pól uprawnych. Kondycja, wiek drzew i ekspozycja na światło są odpowiednie do zasiedlenia ich przez ten rzadki gatunek. W promieniu 800 m od miejsca znalezienia martwego osobnika znajdują się kolejne wiekowe (w tym pomnikowe) dęby zlokalizowane w parku przypałacowym w Kopaszewie, w lesie gospodarczym i na grobli za wsią, które potencjalnie stwarzają warunki dla występowania kozioroga. Konieczne jest przeprowadzenie dalszych obserwacji w celu potwierdzenia występowania kozioroga dębosza na opisanym stanowisku.



Fot. 2. Zróżnicowane zadrzewienie z widocznym skupiskiem dębów w pobliżu miejsca znalezienia okazu (fot. D. Sobczyk).

Phot. 2. Diversified tree stand with a group of oaks near the place where the specimen was found (Photo by D. Sobczyk).

LITERATURA

- GUTOWSKI J. M. 2004. Kozioróg dębosz. In: ADAMSKI P., BARTEL R., BERESZYŃSKI A., KEPEL A., WITKOWSKI Z. (Eds.). Gatunki Zwierząt (z wyjątkiem ptaków). Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny. Ministerstwo Środowiska, Warszawa. T. 6: 82-87. Dostęp 20.09.2015. [<http://natura2000.gdos.gov.pl/strona/tom-7>].
- MARANDA K. (Ed.). 2011. Prognoza oddziaływania na środowisko skutków realizacji Programu Budowy Dróg Krajowych na lata 2011 – 2015. Załącznik B11. Metodyka analizy oddziaływania na owady. GDDKiA, Warszawa. Dostęp 24.07.2015. [http://www.gddkia.gov.pl/userfiles/articles/z/Zalaczniki_tekstowe/ZAL_B11_-_Metodyka_oddziaływania_na_owady.pdf].
- OLEKŚA A., KADEJ M., SMOLIS A. 2012. Mieszkańcy alej i jak ich chronimy. Chronione owady. In: TYSZKO-CHMIELOWIEC P. (Ed.). Aleje skarbnice przyrody. Praktyczny podręcznik ochrony alej i ich mieszkańców. Fundacja EkoRozwoju, Wrocław: 53-80.

- STACHOWIAK M. 2012. 1088 Kozioróg dębosz *Cerambyx cerdo* Linnaeus, 1758. In: MAKOMASKA-JUCHIEWICZ M., BARAN P. (Eds.). Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część II. GIOŚ, Warszawa: 349-366.
- STARZYK J.R. 2004. *Cerambyx cerdo* Linnaeus, 1758, kozioróg dębosz. In: GŁOWACIŃSKI Z., NOWACKI J. (Eds.). Polska Czerwona Księga Zwierząt, tom II. Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków: 147-148.

Summary

A specimen of the Great Capricorn Beetle *Cerambyx cerdo* L. was found on an earth road with an oak stand, surrounded with arable lands, south from Kopaszewo (Wielkopolskie Province). The sighting indicates the need for further research which would confirm the presence of the species in that site.

Adresy autorów:

Dariusz Sobczyk, Sylwia Sobczyk
Instytut Środowiska Rolniczego i Leśnego PAN Poznaniu
Stacja Badawcza w Turwi
Turew, ul. Szkolna 4, 64-000 Kościan
e-mail: daref@poczta.onet.pl

Artur Pliszko

OBSERWACJA CZARNOWRONA *CORVUS CORONE* NA POJEZIERZU ZACHODNIOSUWAŁSKIM

An observation of Carrion Crow *Corvus corone* in the Western Suwałki Lakeland

W dniach 2–9.08.2014 roku obserwowano jednego osobnika czarnowrona *Corvus corone* we wsi Garbas Pierwszy (gmina Filipów, województwo podlaskie) na Pojezierzu Zachodniosuwalskim (koordynaty: 54°9'45,24"N, 22°37'7,44"E). Ptak przesiadywał samotnie na dachu budynku gospodarczego i na jabłoniach w pobliskim sadzie na terenie jednego z gospodarstw. Miejsce to często było odwiedzane przez wrony siwe *Corvus cornix*, gawrony *Corvus frugilegus*, kawki *Corvus monedula*, sroki *Pica pica* i szpaki *Sturnus vulgaris*. Gatunek został zidentyfikowany na podstawie takich cech jak: gruby, czarny dziób, płaskie czoło i brak niebieskiego połysku piór (Nicolai et al. 2005). Cechy te pozwoliły na odróżnienie go od młodocianego gawrona, z którym bywa mylony. Osobnik nie posiadał obrączki.

Czarnowron gniazduje w zachodniej Europie, przy czym w wąskiej strefie hybrydyzacji, która przebiega przez Szkocję, Danię, Niemcy, Czechy i Włochy, tworzy mieszańce z wroną